

Formanden:

Jeg forellår, at lovforslaget henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forhandling om miljøministerens skriftlige redegørelse af 9. maj 1974 om regeringens overvejelser om fredningsplanlægningen.

(Redegørelsen (nr. VII) findes i tidenden sp 6488).

Auken (S):

Vores drøftelse i dag om fredningsplanudvalgenes placering sker på baggrund af miljøministerens redegørelse af 9. maj, en redegørelse, jeg gerne vil sige ministeren tak for, og det sker også på baggrund af en redegørelse om fredningsplanudvalgenes beføjelser og arbejdsområde, som miljøministeriet har afgivet her i april måned.

Anledningen til disse overvejelser og anledningen til den redegørelse, der er kommet fra ministeren, er jo en passus i den betænkning, som udvalget om fysisk planlægning afgav i forbindelse med færdigbehandlingen af lovforslaget om lands- og regionplanlægning den 25. maj sidste år. I betænkningen opfordrer de 5 daværende partier i folkettingen, som i enighed gennemførte lands- og regionplanloven, ministeren til at indlede et forberedelsesarbejde med henblik på, at der

i forbindelse med den fortsatte reform af planlægningslovgivningen kan fremsættes lovforslag i folketingsåret 1973-74 med henblik på en forenkling af administrationen, herunder at fredningsplanudvalgenes beføjelser i henhold til naturfredningsloven overføres til amtsrådene.

Dette afsnit i betænkningen har givet anledning til betydelig uro i fredningskredse, ikke mindst de folkelige friluftorganisationer, da det blev opfattet som en bindende beslutning om fredningsplanudvalgenes ophævelse og dermed en svækkelse af hele den danske fredningsindsats, idet fredningsplanudvalgene jo udgør et meget betydeligt led i den fredningsindsats, der ydes.

Denne fortolkning af betænkningen holder efter min mening ikke i praksis. Som

ordfører for socialdemokratiet i den sag har jeg sammen med andre ordførere under det udvalgsarbejde, der førte frem til betænkningen, betonet følgende synspunkter: At vi i socialdemokratiet var meget interesseret i at opbygge en planlægningsorganisation, der fungerede så smidigt og enkelt som muligt. At vi derfor var tilhængere af alle forslag til virkelige forenklinger og tilhængere af gennemførelsen af alle konkrete ideer om afvikling af overflødig dobbeltadministration, men at vi betragtede de fredningsmæssige hensyn som de overordnede — et synspunkt, som også andre partier gav udtryk for, og som jo også gennemsyrrer ministerens redegørelser her i folketinget.

Derfor var vi interesseret i at få gennemundersøgt, om der inden for fredningsplanlægningen var mulighed for en forenkling af administrationen, herunder en besparelse for det offentlige, uden at det gik ud over de grundlæggende fredningsmæssige interesser. En sådan grundig undersøgelse ville være nødvendig, før folketinget kunne tage stilling.

Et vigtigt led i undersøgelsen ville det være at få klarlagt, om man forsvarligt og med fordel kunne nedlægge fredningsplanudvalgene og overføre udvalgenes beføjelser til amtsrådene. Det var en ofte fremsat påstand, ikke mindst fra borgerlige ordføreres side, at fredningsplanudvalgene var et overflødigt omsvøbsdepartement. Disse påstande trængte efter vores opfattelse til en nærmere bedømmelse og en nærmere efterprøvelse.

Man har imidlertid i betænkningens formulering villet lægge, at folketinget allerede havde truffet sin beslutning om ikke alene at undersøge problemet og bede ministeren om at fremkomme med et forslag, men også om at gennemføre dette forslag, uanset at man ikke kendte forslaget på forhånd, og uanset alle saglige argumenter, der måtte føres i marken under det videre arbejde.

Det er naturligvis en helt urimelig fortolkning af vores hensigt. Et folketingsudvalg kan selvfølgelig ikke i en betænkning om en helt anden lov uden nærmere arbejde og uden en saglig diskussion — med mulighed for påvirkning fra de organisationer, som jo normalt kan gøre deres synspunkter gældende over for et udvalg ved at møde i deputation — træffe en beslutning, der helt

[Auken.] omformer andre vigtige love, som folketin- get har ofret megen energi på forberedelsen af. Nok er folketinget tit blevet beskyldt for en ulyksalig trng til at lave om på alt muligt uden de nødvendige forundersøgelser, men så tåbeligt arbejder vi trods alt ikke i folketinget, at vi vil gennemføre den slags ting uden det saglige forarbejde, der var tale om.

At der ikke var tale om en beslutning, som én gang var truffet, og som partierne ønskede sig forpligtet til at gennemføre, kan alene ses af den løse og direkte urimelige formulering, som er anvendt i betænkningen, hvis man opfatter den som en beslutning, idet der tale om, at

fredningsplanudvalgenes beføjelser i henhold til naturfredningsloven

skal overdrages til amtsrådene. Skulle man tage betænkningen for sit pålydende, vil det sige, at vi skulle overføre alle fredningsplanudvalgenes egentlige opgaver til amtsrådene, men bevare fredningsplanudvalgenes arbejde, for så vidt angår de opgaver, man har tillagt disse udvalg i henhold til — jeg kan bare i flæng nævne — sommerhusloven, zonenoven, arealerhvervelsesloven, råstofloven; miljøloven, skovloven, sandflugtsloven, landbrugsloven, vandløbsloven, regionplanlægningslovene osv.

Man kan også se, at der ikke har været tale om en forpligtende beslutning, af den måde, regeringen, altså venstre regeringen, har behandlet sagen på. Man taler i miljøministerens redegørelse om teoretiske muligheder, man taler om, at man ikke har truffet beslutning om, hvilken af de mulige løsninger man vil vælge, og ministeren siger, at han hælder nærmest til den anskuelse.

Hele redegørelsen fra ministeren viser imidlertid, at fredningsplanudvalgene — i modsætning til, hvad vi troede — fungerer ganske tilfredsstillende, også efter ministerens bedømmelse, og har løst deres opgaver på en udmærket måde. Nu har vi redegørelsen fra miljøministeren, som jeg stadig væk gerne vil sige ministeren tak for. Vi har det materiale, som den redegørelse hviler på. Det vil sige, vi har et holdbart grundlag at vurdere fredningsplanorganisationen på i relation til den øvrige fysiske planlægning. Hvilke konklusioner må man så drage af det materiale, der er lagt frem?

Socialdemokratiet vil gerne understrege følgende hovedpunkter: For det første, at de nuværende fredningsplanudvalgs uafhængighed har vist sig at rumme betydelige fordele i det konkrete fredningsarbejde, hvor man jo ofte kan komme i modstrid med kortsigtede kontante kommunale og amtskommunale interesser. I ministerens redegørelse hedder det direkte — jeg citerer med glæde — at

fredningsplanudvalgene som kollegialt sammensatte organer med tværpolitisk og faglig repræsentation udgør en garanti for, at fredningsinteresserne ikke overhøres i de planlægningsmæssige overvejelser.

Socialdemokratiet er helt enig med ministeren i denne bedømmelse og også i hans tilføjelse:

„Det må heller ikke glemmes, at fredningsplanudvalgene og deres sekretariater generelt har afhjulpet et behov for en lokal deltagelse i en række statslige eller statsligt prægede opgaver.“

For det andet: der er ingen besparelser forbundet med at nedlægge fredningsplanudvalgene. I alt har vi fået oplyst fra ministeren, er der 22 sagsmedarbejdere og 35 øvrige ansatte i samtlige fredningsplanudvalgs sekretariater, som efter de opgaver, man har set dem tillagt, må overkomme det utroligste. Hvis amterne skulle overtage opgaverne — alle disse opgaver, som jeg før nævnte nogle af — ville man være nødt til at ansætte et mindst lige så stort personale. Det vil sige, der er altså ingen besparelse. Desuden må der dernæst knyttes sekretariatsbistand til fredningsnævnene, som vi jo ikke kan nedlægge ved at overføre fredningsplanudvalgene til amtet. Fredningsnævnene bruger i dag fredningsplanudvalgenes sekretariater til deres sekretariatsmæssige arbejde og bruger også den kontakt til den uafhængige sagkundskab, som fredningsplanudvalgene jo råder over.

Hvis man gennemfører ministerens tanker om at erstatte den lokale varetægtelse af de uafhængige videnskabelige, landskabelige og kulturelle hensyn, der i dag klares af fredningsplanudvalgene, med en udbygning af den statslige landskabskonsulents beføjelser, ja, så vil det kræve betydelig mere personale centralt. Og hvordan bliver den centrale statslige planlægnings mulighed for at følge med i de særlige lokale forhold, der gør sig

[Auken.]

gældende i konkrete fredningssager? Vi mener altså ikke, at der er nogen besparelse forbundet med det.

Der er heller ikke for det tredje nogen administrativ forenkling gemt i en øjeblikkelig nedlæggelse af udvalgene. Tværtimod vil fredningsplanlægningen mange steder blive slået ud af kurs, og der vil kræves en meget betydelig omstilling, som koster tid og penge. Og det er ikke anstrengelser, som kommer fredningssagen til gode.

For det fjerde: en nedlæggelse af fredningsplanudvalgene vil på nuværende tidspunkt føre til en grundlæggende ændring af hele naturfredningsloven. Ville det ikke være rimeligt at få lidt ro omkring naturfredningen? Selve hovedloven er jo kun 5 år gammel, og den sidste ændring foretog vi for 2 år siden. Hele den store — og efter min, og jeg tror også minsterens, opfattelse fortrinlige — lovgivning skal pludselig omkalfatres, hvis udvalgene nedlægges; de er jo en rygrad i det arbejde, der i øjeblikket foregår inden for naturfredningslovens rammer. Desuden kan det være betænkeligt, hvis man i planlægningsfasen afbryder forbindelsen til den uafhængige sagkundskab og de folkelige organisationer, jeg omtalte før.

Endelig for det femte er der det ene argument tilbage for på nuværende tidspunkt at nedlægge fredningsplanudvalgene, at man ønsker at give amtet yderligere beføjelser. Det er naturligvis et legitimt politisk synspunkt, men er det tilstrækkeligt til at opveje alle de skadevirkninger, der måtte blive resultatet for fredningsarbejdet? I disse år overlader vi amterne meget store opgaver, ikke mindst inden for den fysiske planlægning. Bl. a. skal amterne nu i samarbejde med kommunerne og under de landsplandirektiver, som vi kender fra lands- og regionplanloven, udforme regionplaner, der også skal indeholde angivelse af de fredningsværdige og rekreativt værdifulde arealer. Mon ikke det ville være klogt at afvente det tidspunkt, hvor der forelå godkendte regionplaner, der forpligtede amterne og kommunerne også på det fredningsmæssige område, før man begyndte at overveje at svække det uafhængige element i fredningsplanarbejdet?

Socialdemokratiet er villigt til at disku-

tere spørgsmålet om den fremtidige fredningsplanstruktur, når der foreligger godkendte regionplaner, men ikke før. Man skal ikke lave om bare for at lave om. Udvalgene har stort set fungeret absolut tilfredsstillende, og her bygger vi udelukkende på de oplysninger, ministeren har meddelt.

Derimod er vi meget villige til at diskutere konkrete punkter i fredningsplanudvalgenes arbejde, hvor der er mulighed for forenklinger, og hvor der er mulighed for at undgå dobbeltadministration. Det gælder indskrænkninger i udvalgenes arbejde med konkrete sager efter naturfredningslovens § 43, stk. 1, men for enhver pris ikke stk. 2. Det gælder ankemulighederne i zonelovens § 11. Det gælder administrationen af vejbyggehjernerne, der måske helt burde tages ud af naturfredningsloven, og det gælder en række andre ting, hvor vi tror man på en praktisk og rimelig måde har mulighed for at undgå den dobbeltadministration, som ofte nu kan være en irritation.

Hvis man griber problemerne an på den måde, som jeg skitserede her til sidst, så optræder folketetinget som den kloge læge, der ordinerer patienten den nødvendige medicin, men som ikke løser patientens problemer ved at slå ham for panden med en kølle.

Børge Pedersen (FP):

Det er jo kun en debat om en lov, som nogle ønsker ændret.

For at der ikke skal herske nogen tvivl om fremskridtspartiets stilling i denne sag, vil jeg slå fast, at vi naturligvis værdsætter det arbejde, der altid er gjort for at frede om det, man kalder Danmarks herligheder. Der kan ikke være nogen tvivl om, at den bestående lovgivning på alle de områder, det drejer sig om her, har fungeret stort set tilfredsstillende. Jeg synes heller ikke, der kan herske tvivl om, at i den tid, da Danmarks Naturfredningsforening havde en vis påtaleret og i al fald førte et meget nøje opsyn med, at lovene blev overholdt, da gik det også meget godt.

Da man lavede den gældende lov, var det for mig at se en følge af den hetz, der blev drevet i forbindelse med Danmarks indtræden i EF. Den gik stort set på, at man kunne forvente, der blev anlagt en fabrik på hver eneste dansk bakketop. Det måtte

[Børge Pedersen.]

naturligvis ikke ske, og jeg fik i alt fald det indtryk, at denne lov blev lavet hovedsagelig for at sikre, at det ikke kunne lade sig gøre.

Efter at loven nu har fungeret i ca. 1½ år, synes det, som om den har fungeret stort set godt, men der er alligevel visse ting, som vi ikke rigtig kan være tilfredse med. Når et sådant udvalg påtaler en ting, så gøres det på en sådan måde, at den, der får påtalen, føler, at hvis han ikke følger påtalen, så vil der blive rejst en fredningssag. Det er sket i mange tilfælde — ikke altid med et lige heldigt resultat.

Ved nu at nedlægge udvalgene og lægge afgørelserne ud til amterne sker der i virkeligheden det, at man cementerer disse beføjelser. En risiko for overgreb kan man ikke se bort fra.

Ideen om at lægge disse beføjelser ud til amterne vil kollidere med de tanker, der gør sig gældende på en masse andre områder vedrørende amterne. Der synes at være en større og større tilslutning til den idé, at amterne er et omsvøbsdepartement, og at det er en overadministration, som man skal se at komme bort fra. Men ved at man fra folketingets side overfører opgaver til amterne, så cementerer man selve begrebet amt, og det kan ikke være i overensstemmelse med de sparebestræbelser, der udfoldes.

Jeg mener, at de love, vi har, der drejer sig om beskyttelse af vores landskabsværdier, administreres på aldeles udmærket måde af miljøministeriet. Det er miljømæssige problemer, det drejer sig om her, og det er disse problemer, der skal løses inde i miljøministeriet. Ved at lægge det ud til amterne kan man i mange tilfælde risikere, at det mindre er de miljømæssige problemer på landsplan end de miljømæssige problemer på lokalt plan, der tages hensyn til. Derfor mener jeg fortsat: lad den udvikling være, lad den udvikling gå, som den er gået, lad disse fredningsplanudvalg arbejde under miljøministeriets ansvar, lad være med at

lægge afgørelserne ud til amterne; det er en meget farlig kurs at komme ind på.

Det vil også være uhyre fordyrende, for vi ved jo alle, hvad der sker, så snart et lille-bitte område flyttes ud. Der er, som der rigtigt blev sagt her fra talerstolen, jo kun tale om et relativt lille antal mennesker, en 70-80 stykker, og skal administrationen fordeles på samtlige amter — ja, vi har jo set skrækelige eksempler i den retning.

Fremskridtspartiets stilling må være den, at hvis der skal ske nogen ændring, så skal den i al fald ikke ske på den måde, som det er anført, ved at området skal henlægges under amternes administration.

Aksel Pedersen (V):

Der er jo fra ministerens side lagt sagligt op til en vurdering af hele fredningsforløbet, uden at ministeren deri har lagt nogen udvanding af loven. Jeg tror dog, denne gennemgang er nøje sammenhængende med hele den landsplanlægning, som endnu vil tage et stykke tid, inden den er færdig, og hvis den debat, der fremkommer, kan give andre indtryk end dem, vi har nu, så vil der jo nok blive en sammenhæng med den lovgivning, der bliver til på grund af debatten her.

Miljøministeren citerer i den redegørelse, der danner grundlaget for denne debat, den passus i regeringens tiltrædelseserklæring, hvori det hedder:

„Samlingen af miljøbeskyttelsen, fredningen og planlægningen under samme ministerium muliggør en samlet planlægningsindsats, og regeringen agter at udnytte denne mulighed, bl. a. i forbindelse med overvejelser af ændringer vedrørende fredningsplanlægningen.“

Vi ved, at den landskabsanalysering, der nu er tilendebragt i store træk, har været et meget stort og betydningsfuldt arbejde for fredningsplanudvalgene. Det arbejde vil altid skulle justeres og følges op, men der er lagt gode hovedlinjer, og der er ting, som kan overgå som grundmateriale til videre

[Aksel Pedersen.]

brug i godkendelsesprocedurerne. Den mulighed foreligger, at man kunne lade amtsrådene være godkendelsesmyndighed i flere sager og så måske have en statslig myndighed med nøjere beskrevet ekspertise og normering omfattende bl. a. fortidsmindeforvaltningen til at være sidste instans.

Som systemet virker i dag med de mange forskellige instanser, der har udtaleret og er godkendende i zonesager, er det et tungt apparat, og det har givet anledning til megen, også berettiget, kritik og sendrægtighed af afgørelserne i ikke så få tilfælde. Det sidste vil nok fortsat i nogen grad være til stede, men jeg tror, lidt mere jordbundenhed i nogle af afgørelserne vil snige sig ind.

Der er en sammenhæng mellem de to debatter i dag. Det er i det hele taget spørgsmålet om større kommunale og amtskommunale beføjelser i forhold til miljøloven, f. eks. godkendelsesretten for særlig forurenende industrier og andre virksomheder med særlige karakteristika. Jeg ved, at en af indvendingerne imod eventuelt at rette på fredningsplanudvalgene, flytte dem og flytte deres afgørelser over i amtsbygningrådene eller amternes tekniske udvalg, vil være, at man er bange for, at godkendelserne vil komme under en vis pression, idet det ofte bliver amternes egne anlægsarbejder såsom veje, broer og vandløb, der skal godkendes til, og her må nok være en højere statslig myndighed for at kunne klare disse problemer.

Jeg finder dog ikke, at den risiko er så stor med den landskabsanalyse, der danner baggrund for afgørelserne, og desuden har vi jo også fredningsnævnene til at påse, at forskellige afstandskriterier overholdes. Spørgsmålet er her, om ikke en del af fredningsnævnets beføjelser eventuelt også kunne lægges ind i selve byggetilladelsen. Det er det vel godt at have et dømmende organ eller en domstolslignende myndighed som fredningsnævnet, hvor der er tale om borgernes udtalemulighed, og hvor der er tale om erstatninger til samme borger.

Jeg finder også, at det tilsyn og den pleje, der skal følge de fredede arealer, godt kunne lægges andre steder hen end lige under fredningsplanudvalgene. Amternes opsyn kunne give en bedre arbejdsrytme, når amterne

har arbejdshold at sætte på en del af vedligeholdelsesarbejdet dér, arbejdshold, som tit er ledige om vinteren.

En sidebemærkning om disse fredninger: det er vel sådan, at land- og byzoneloven, vandloven og fredningsloven i nogen grad overflødiggør samlede fredninger, ikke mindst set i forhold til de bindinger, som landskabsanalysen lægger på det åbne land.

Med hensyn til erstatningssagerne — det er godt nok en sidebemærkning — efter land- og byzoneloven kan jeg ikke undlade det hjertesuk, at det ville være klogt at lade kommunerne eller amterne samtale med de erstatningssøgende. Jeg tror, man ved en samtale med mange af dem ville være i stand til at frasortere ikke så få af dem, der har søgt erstatning. Man kunne overbevise dem om, at de ingen mulighed havde, og jeg tror, det ville svinde slemt ind i antallet af sager, som skulle bedømmes. Vi ved jo godt, at der er mange misforståede erstatningskrav mellem disse ansøgninger.

Til slut: jeg tror, at en forenkling af hele det administrative apparat, og det uden dermed at tage stilling til, hvor man vil lægge det fremover, vil gøre, at vi vil få en nok så stor tilfredshed med hele den godkendelsesprocedure, der er i zonesagerne, i godkendelsen af dispositionsplanlægning og detailplanlægning, og det vil også være på sin plads at få en forenkling her. Det har været meget sene afgørelser, der er blevet truffet. Et led i det vil det være måske at lade amtsbygningrådet overtage lidt af de fredningsbemyndigelser, der ligger hos fredningsplanudvalget. Der kunne måske også være grund til at lade borgerne udtale sig noget mere om egne forhold.

Jeg kan ikke lade være med her at henviser til, at én ting er, hvad man fra fredningsfolkens side opfatter som kønt, en anden ting er somme tider, hvad samme borger, der bor på en egn, opfatter som kønt og som noget, der er hørende til på egnen. Disse opfattelser kolliderer til tider, og dér ser vi jo en gang imellem, at fredningsfolkene har held til at få noget nedlagt, som borgerne accepterer som noget, der hører til på egnen.

En debat om en egnopdeling i fredningszoner, startende i kommunen og gående tilbage imod fredningsplanudvalgene, tror jeg vil være af betydning lige så vel som en debat

[Aksel Pedersen.]

om hele den kommunale lovgivning, som der var tale om i det forrige forslag.

Vi glæder os i det mindste i venstre til en gennemgang af lovgivningen på grundlag af den redegørelse, som ministeren har givet.

Svend Haugaard (RV):

Først tak for redegørelsen. Den berører jo et begrænset område af hele den fysiske planlægning, og det er i orden at drøfte det for sig selv, men jeg er i øvrigt enig med ministeren, når han fremfører, at vores planlægningslovgivning bærer præg af, at den er gennemført i etaper.

Jeg kunne godt tænke mig at benytte denne lejlighed til at spørge ministeren, om han ikke er enig i, at vi trænger til en mere bred principiel drøftelse af hele planlægningens sammenhæng og vel at mærke med tryk på sammenhæng. Der er jo en lang række sammenhængende problemer i den fysiske planlægning. Det gælder arealanvendelsens prioritering, det gælder hele egnsudviklingen også på baggrund af arealanvendelsen, det gælder miljøværn, både over for naturværdier og de kulturelle bygningsmæssige værdier, og hele spørgsmålet: hvad forstår vi egentlig ved miljøkvalitet?

Vi hører jo desværre til en generation, synes jeg, som ikke har skabt så forfærdelig meget bevaringsværdigt, der er ikke så forfærdelig megen sjæl i de betonklodser, vi efterlader os som mindesmærker. Også hele spørgsmålet om bymiljø, som vi drøftede under den forrige sag, er i høj grad et forsømt kapitel. Hvad med de store gigantbutikcentre, deres placering, hvad er det, vi ønsker? Landsbybyggelovens placering af garager og parkeringspladser i forhold til kontaktmuligheder og fritidsaktiviteter, fritids- og sommerhusområder — skal det være à la storby, som vi er godt på vej til, eller skal det være i landsbystil? Også landskabspleje hører med til en sådan samlet drøftelse, både værn om plantning og nyplantning, værn om det naturgivne, landskabets form, når man bygger — vi lever jo også i en bulldozertid, som er i høj grad formudslettende og gør vold på landskabet.

Hele problemkomplekset i forbindelse med lokalsamfundets muligheder for trafik, for handel, for skole, kulturelle og sociale funktioner og muligheden for at bevare det

værdifulde miljø i landsbysamfundet, de små øers problem og meget mere trænger til en drøftelse i sammenhæng, både fordi det hører sammen, og fordi ingen skal føle sig sat uden for sammenhængen, og så naturligvis det, som skulle være hovedpunktet, nemlig fredningsplanlægningen.

Med hensyn til dette afsnit vil jeg gerne sige, at det radikale venstre gerne vil slå fast, at vi er afgjort positive over for den videst mulige beskyttelse af naturværdierne og også over for de menneskeskabte miljøkvaliteter både med hensyn til bevarelsen af de bestående og med hensyn til skabelsen af nye.

Jeg vil godt slå fast, at vi mener, det er rigtigt at samle og forenkle administrationen i et ganske betydeligt omfang, herunder også at forkorte sagsbehandlingen. Det sidste mener jeg er ret afgørende, for det er ikke mindst vigtigt for befolkningens velvilje og forståelse over for fredningshensynene.

Vi har været tilbøjelige til at skabe en modsætning imellem de forskellige dele af planlægningen, hvor vi ligesom har givet hver sin interesse at varetage. Jeg mener, der i dag i langt større grad end før er mulighed for en fælles målsætning og hensigt. Forståelsen for fredning og naturbevarelse er tydeligvis trængt stærkt frem i alle kredse; det prioriteres højt af alle, og det giver netop en mulighed for en forenkling også af administrationen.

Endvidere er vi enige i, at det er rigtigt, at den fysiske planlægning og herunder alt, hvad der er miljøbeskyttende og miljøskabende, er samlet under miljøministeriet. Det kunne diskuteres, hvorvidt det var rigtigt, at skovene skulle med, om der skal være tryk på erhverv, eller om der skal være tryk på rekreation i forbindelse med skove; jeg mener helst lidt af begge dele, og at man i hvert fald ikke glemmer erhvervene. Det kan også diskuteres, hvor klitvæsen og hedelskab osv. skulle placeres i den forbindelse, men det kan ikke diskuteres, at der skal være meget nært samarbejde mellem landbrugsministeriet og miljøministeriet i planlægning om arealanvendelsen. Men også på det punkt tror jeg der i dag er langt større mulighed for en fælles forståelse, end der før har været det.

Endelig om arealanvendelsen i øvrigt: vi

[Svend Haugaard.]

mener, at værdifulde fredningsarealer skal prioriteres meget højt. Vi mener på den anden side også, at værdifulde og gode landbrugsarealer skal prioriteres højt, men der er ikke nogen særlig risiko for konflikt mellem de to ting, fordi det i reglen viser sig, at det sjældent er de samme arealer, og det gør jo sagen lettere.

For grusudvindings- og råstofudvindingsområder er det i reglen heller ikke de bedste landbrugsarealer, det drejer sig om, men derimod kan de ofte gå ind på de rekreative områder, og vi vil gerne fastslå, at her kommer fredningen ind i første prioritet.

Gode landbrugsarealer generes derimod ofte af byudviklingen, af flyvepladser, forsvarsanlæg, vejanlæg, sommerhuse osv., og dér bør vi nok huske på, at den gode landbrugsjord er det bedste og varigste — hvis vi da behandler den rigtigt — råstof, vi har. Landbrugsjord har i realiteten hidtil været ubeskyttet, når andre instanser har haft bud efter den, og det er spørgsmålet, om vi ikke skulle tage det op til drøftelse med henblik på at bevare vor vigtige råstofkilde på dette punkt.

Med hensyn til administrationen af fredningsplanlægningen hører jeg til dem, der mener, den har været for knudret. Der er mange eksempler på dobbelt og flerdobbelt administration, og det gør den dyr i administration, det giver lang ventetid, det giver utilfredshed hos dem, der skal vente på sagsafgørelsen. For at tage et eksempel: ansøgning om tilladelse til campingplads, til losseplads — uden i øvrigt at drage sammenligning mellem disse to ting — skal søges hos amtsråd og hos zonelovsmyndigheder, fredningsplanudvalg, vejevæsen, sundhedsmyndigheder, jordlovsudvalg, hvis det er landbrugsjord, og kommunen skal blandes ind i det. Hvis det drejer sig om grusudvinning, skal amtet give tilladelse, men sagen med fotokopier og med målebordsblade osv. sendes til den tekniske forvaltning i amt og kommune, til Danmarks Geologiske Undersøgelse, til sundhedsvæsen, til klitvæsen, til byudviklingsudvalg, til fredningsplanudvalg, til statens jordlovsudvalg og her også til matrikeldirektoratet og landbrugsministeriet og til landinspektøren.

Det er unægtelig en meget, meget lang proces, og det må være muligt at få en en-

lere forretningsgang i disse sager. Alle de nævnte instanser må jo se på sagen, mere eller mindre tage stilling til den og gemme den i deres kartoteker i en årrække, og det kan ikke være rimeligt. En del skal ud i marken og se på det, det gælder da i hvert fald fredningsplanudvalget, og det gælder jordlovsudvalget, og man kunne nok få et nøjere samarbejde end det, vi har i dag.

Også for fredningsnævnene og fredningsplanudvalgene mener jeg der er tale om en overlappning og lidt uklar kompetence, både mellem de to indbyrdes og i forholdet til andre instanser, og jeg mener afgjort, der er behov for en koordination. Spørgsmålet er, hvor vidt vi kan gå uden at gøre skade, og her er det jo afgørende, om vi kan regne med, at vi er nået så vidt i fælles interesse, at vi har virkelig fælles hensigt og fælles formål, eller der stadig væk kan være modsatte interesser.

Jeg tror, vi er meget stærkt på vej til fælles formål og fælles hensigt, og der kunne jo tænkes flere muligheder for en løsning af fredningsplanudvalgenes opgaver. For det første den mest foranderlige, nemlig at man overlod opgaverne som en del af kommunens og især amtskommunens samlede planlægning. Zonemyndighederne skal jo ifølge zoneloven også tage rekreative og landskabelige hensyn, og vi har nu fået en virkelig god støtte i landskabsanalyserne; man kunne eventuelt lave særlige regler for de områder, der er omfattet af landskabsanalyserne som fredningsværdige.

Vi er kommet meget vidt i fredningsansvarlighed, men spørgsmålet er, om vi er kommet vidt nok til en så gennemgribende ændring, selv om vi ved, at ansvaret stiger med bemyndigelsen. Hvis man skulle vælge en sådan ordning, måtte der i hvert tilfælde ændres noget ved fredningsnævnets beføjelser; de måtte have støtte til deres administration, og man måtte også nok se på, om Danmarks Naturfredningsforening skulle bringes mere ind i billedet.

En anden udvej er et særligt amtsudvalg, enten specielt et amtsudvalg for fredning eller et amtsudvalg, der omfatter fredning og miljøinteresser. Amterne har jo fået forureningsbekæmpelsen, og jeg mener egentlig, at de to ting hører nøje sammen, de bedømmes ud fra samme positive holdning til natur- og miljøbeskyttelse. Retningslinjerne

[Svend Haugaard.]

kanne gives af ministeren, og det kunne sikre forsvarligheden og ensartetheden. Der er næppe grund til at tro, at der skulle komme noget særligt modsætningsforhold imellem et sådant udvalg og amtets tekniske udvalg eller zonemyndighederne.

Den tredje mulighed kunne være, at man opretholder de nuværende fredningsplanudvalg i direkte tilknytning til ministeriet, men i så fald må der være en klarere opdeling, der må være mindre dobbeltadministration, og der må være en begrænsning af beføjelserne.

Jeg mener i det store og hele, som det er blevet sagt, at fredningsplanudvalgene har fungeret godt, når man ser bort fra dobbeltadministrationen. Der har været enkelte tilfælde af, at man har optrådt som byplanlæggere, hvad man naturligvis ikke skal. Der har været en del eksempler på, at man har ønsket gamle bygninger i det åbne land fjernet eller nedlagt fremfor restaureret, men det kan der jo rettes på, ved at man simpelt hen overlader den slags ting til zonemyndighederne som eneområde.

Vejbyggelinjen skal man naturligvis ikke tage hensyn til ud fra fredningshensyn, det må være vejhensyn. Støjzoner er næppe heller nogen fredningssag, og det samme kan måske gælde strand- og skovbyggelinjer inden for byzonen. Endelig er der spørgsmålet om stemmeret, om det ikke skulle begrænses i disse udvalg, hvis de skal fortsætte den nuværende status, til de folkevalgte.

Jeg skal ikke i dag lægge mig fast på, hvilken ordning der er den bedste, men vi står åbne for en forhandling, og jeg kan sige som afslutning, at vi ønsker en ordning, som tilgodeser både en enkel og hurtig behandling og fortsat stærk vægt på at bevare naturværdierne. Jeg håber, det må være muligt at finde en ordning, der forener disse synspunkter.

H. C. Tofft (KF):

Når vi i dag på baggrund af miljøministerens redegørelse om regeringens overvejelser skal tage stilling til, om de beføjelser, som fredningsplanudvalgene har i henhold til naturfredningsloven, skal overføres til amterne, vil jeg gerne først stærkt understrege, at det konservative folkeparti mener, at fredningsinteresserne og fredningsarbejdet

bør have en fremskudt plads i samfundsplanlægningen, så vi beskytter og sikrer naturværdierne. Jeg vil også gerne give udtryk for, at dansk fredningsadministration i det hele har været garanter for en værdifuld beskyttelse af naturværdierne, og jeg vil tilføje, at adskillige fredningsplanudvalg har ydet særdeles værdifulde bidrag til løsning af disse opgaver.

Men med den videre udbygning af planlægningsarbejdet i vort samfund må vi også drage omsorg for, at der ikke finder overlappingssted, som fordyrer, forsinker og vanskeliggør opgavernes effektive og sammenhængende løsning. Det er den situation, man kommer i, når man ensidigt fastholder organer, som efter nyere lovgivning med god begrundelse bør inkorporeres i et nyt organ.

Det var da også begrundelsen for, at det folketingsudvalg, der i sidste folketingsamling behandlede loven om lands- og regionplaner, foranstaltede et samråd med boligministeren og kulturministeren og herunder rejste spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af den nuværende opbygning af fredningsmyndighederne og navnlig organisationen af fredningsplanudvalgene i relation til loven om regionsplanlægning.

Det var for det konservative folkeparti magtpåliggende at ændre den bestående tilstand, hvor vi gang på gang stod over for, at 4-5 ministre skulle deltage i beslutningsprocesser, som af den grund blev meget langsomme, for ikke at sige uendelig omstændelige at komme til en afslutning på. Vi ønsker altså en koordinering af planlægningsarbejdet og at koncentrere det et enkelt sted.

Nu, hvor miljøministeren har samlet beføjelser til sit ministerium, der tidligere var undergivet andre ministerier, skulle der vel være større håb om, at denne koordinering af lovgivningen må kunne finde sted. Der er da ikke noget prestigetab for nogen minister, der kan virke hindrende herfor.

Når spørgsmålet rejses, om fredningsudvalgenes beføjelser kunne henlægges til amtsrådene, var baggrunden herfor altså et ønske om forenkling og undgåelse af dobbeltadministration, som jeg har nævnt. Af ministerens redegørelse fremgår det vel nærmest, at ministeren i dag er mere usikker over for den rejste tanke end det, der kom

[H. C. Toff.]

til udtryk i folketingsudvalgets betænkning sidste år, hvor det vel var udvalgets opfattelse, at en overflytning skulle finde sted.

Hr. Auken citerede for et øjeblik siden fra udvalgsbetænkningen, sp. 2357, og jeg skal ikke gentage, hvad hr. Auken sagde, men blot fastslå, at her står, at endvidere henstiller udvalget — så kommer der en nærmere redegørelse — at ministeren i folketingsåret 1973-74 bør fremlægge ny forenkling af administrationen, herunder at fredningsplanudvalgenes beføjelser i henhold til naturfredningsloven overføres til amtsrådene.

Det var altså en direkte henstilling hertil. Nu sluttede hr. Auken med at sige, at man burde optræde som den kloge læge, og at man ikke skulle bruge forhammeren og slå patienten helt ihjel. Jeg forstår, at hr. Auken skulle — og det gjorde hr. Auken — bruge mange ord på at forklare, hvorfor han sidste år var ved at slå patienten ihjel, men nu forsøgte at bringe patienten til live igen, og samtidig gav han udtryk for, at når nu regionplanerne kan gennemføres i amterne, så kommer hammeren frem en gang til. Lægen vil altså have lidt tid til at behandle patienten i, men man forstår, at patienten alligevel til sidst skal dø.

Jeg vil gerne dertil føje, at det fremgår af den beskrivelse, som vi har modtaget om fredningsplanudvalgenes beføjelser og arbejdsområde, at der er flere områder af lovgivningen, hvor der ikke er et behov for at høre fredningsplanudvalgene, og det fremgår tillige, at der i adskillige tilfælde foretages en høring hos fredningsplanudvalgene eller et samarbejde med disse, selv om der ikke er pålagt en høring eller et samarbejde efter den gældende lovgivning.

Der er altså for det første adskillige arbejdsområder, der kan skrælles fra fredningsplanudvalgene, og vi må dernæst betragte de resterende opgaver og se, om de ikke kan opfyldes fuldt ud tilfredsstillende og på betryggende måde af en anden planmyndighed — og her tænkes altså på amtsrådene.

Det er nødvendigt med planlægning, hvis man vil beskytte naturværdier og sikre en miljøbeskyttelse. Det er derfor vigtigt, at de, der har ansvaret for planlægningen, også får et ansvar for fredningsplanarbejdet. Både regionplanloven og miljøloven giver

amtsrådene vigtige planlægningsbeføjelser, og amtsrådene får ansvaret for den overordnede planlægning og koordinering. Et vigtigt led både i regionplanlægning og miljøplanlægning er analyser af landskaberne. Det er derfor af betydning, at amtsrådene får overført også disse analyseopgaver, der hidtil er foretaget af fredningsplanudvalgene. Vi skal i alt fald ikke have dobbeltanalyser, og det må være mest tilfredsstillende og betryggende, at det er den samlede overordnede planlægningsmyndighed, der har denne opgave.

Der er et folkevalgt flertal i fredningsplanudvalgene. Det hører til undtagelsen, at de folkevalgte repræsentanter ikke lægger afgørende vægt på beskyttelsen af naturværdierne, og der skulle på denne baggrund ikke være nogen betænkelighed ved at overdrage amtsrådene de beføjelser, som fredningsplanudvalgene har i dag. Selv om de folkevalgte må tage hensyn til økonomiske interesser — men det må fredningsplanudvalgene vel også i vidt omfang gøre — er der ingen grund til at tro, at et amtsråd, der slet ikke repræsenterer et snævert lokalt interesseområde, ikke vil sikre de nødvendige fredningsmæssige interesser.

Ved amterne må der være den nødvendige sekretariatsbistand for at løse opgaverne med regionplanlægningen, og den hidtidige planlægning i amternes område må samkøres i et enkelt sekretariat. Det vil derfor være u hensigtsmæssigt og dyrt, om der parallelt hermed inden for det samme område er flere sekretariater, der overlapper hinanden i arbejdet. I det omfang amtsrådene derfor skulle mangle særlig bistand til sekretariatsarbejde, vil det være naturligt at hente en enkelt person eller to blandt dem, der i dag er medarbejdere i fredningsplanudvalgene.

Jeg vil ikke afvise, at det kan blive nødvendigt for amterne at få en vejledende bistand på det fredningsmæssige område fra et centralt kontor under miljøministeren, men jeg understreger: vejledende; der er altså ikke tale om et større centralt sekretariat, der eventuelt skulle stilles på benene.

Som det fremgår af disse synspunkter, finder vi i den konservative folketingsgruppe, der er mange grunde til at foretage den omorganisering, som kom til udtryk i folketingsudvalgets betænkning i sidste folke-

[H. C. Toff.]

tingssamling, og vi kan kun tilskynde ministeren til at tilstræbe denne forenkling. Men det er da klart, at en sådan forenkling ikke kan foregå fra den ene dag til den anden, det kræver vidtgående ændringer i forskellige love, og det kræver også, at amterne har administrationsapparatet for regionplanlægningen parat for, som hr. Auken sagde, at det regionarbejde, som skal udføres, og som vi ønsker at støtte også på det fredningsmæssige område, kan udføres af amterne.

Poul Boeg (CD):

Det er første gang, siden centrum-demokraterne opstod som nyt parti og fik plads her i tinget, at vi har en generel debat om frednings- og miljøspørgsmål; det vil vel derfor være naturligt, hvis jeg på mit partis vegne indleder med et par mere generelle og principielle bemærkninger om vor holdning til disse spørgsmål.

Denne holdning er klart positiv. Vi er enige i det, som er kommet til udtryk flere steder i ministerens redegørelse; jeg refererer til den dupliserede udgave, hvor det eksempelvis på side 4 hedder, at det bør ligge fast, at beskyttelsen af naturværdierne ikke må svækkes, hvor der på linje hermed på side 8 tales om, at målsætningen må være at bevare og udbygge beskyttelsen af naturværdierne, og hvor der i denne sammenhæng også henvises til det ansvar, som vi jo må sige at vi har i forhold til kommende generationer.

Alt dette er vi enig i. Vi føler, sådan som andre ordførere også har været inde på, at bevarelsen af smukke landskaber og rekreative områder, dette at befolkningen har mulighed for i sin fritid at tage ud til sø, skov og strand, er en vigtig politisk målsætning; vi føler, at det, hvor vigtigt og behageligt det end er at have gode økonomiske kår og en god indtægt, ikke er tilstrækkeligt til det, som man nu om stunder kalder livskvalitet, men at det også er vigtigt, at man ikke kvæles i luft- og vandforurening, i asfalt og beton, fabrikker og skorstene, kort sagt alle disse bagsider, som den industrielle vækst jo desværre har. Her kan vi eksempelvis erklære os enige i, hvad den radikale ordfører så malende sagde, når han talte om, at der ikke er megen sjæl i de beton-

klodser, som i stadig stigende grad gror op omkring os.

Meget af dette ville jo nok for blot 12-15 år siden næsten have været kættersk tale. Vi er glade for, at det i dag er god tone, at der tilsyneladende både blandt politikere, i pressen og i befolkningen er en stigende forståelse for betydningen af miljø og fredning. Et efter min mening ret så klart eksempel på dette var den reaktion, som befolkningen ude i Farum gav ved folkeafstemningen om Farumcenteret.

Vi vil godt lige i denne forbindelse pege på med stor tilfredshed, at der her er tale om en holdning, en indstilling, som vi nu ikke blot har herhjemme, men som ligger på linje med, hvad man har været inde på både fra nordisk side og på internationalt plan; jeg peger i denne forbindelse blot i forbifarten på nr. 1673 i nordisk udredningsserie, Nordisk Råds oversigt over værneområder i de nordiske lande, hvoraf fremgår, at det arbejde, der dér er gjort, ligger på linje med bestræbelser både fra Europarådet og fra FN.

Jeg tror, man kunne sammenfatte alt dette i at sige, at det er væsentligt, at vi i vore politiske målsætninger ikke blot tænker på økonomi, men også tænker på økologi. Men jeg vil samtidig gerne understrege, at jeg formulerer det på den måde, at jeg siger, vi også skal tænke på økologi; det er ikke et enten-eller, det er et både-og.

Her står vi netop over for noget væsentligt, idet jo også ministeren i sin redegørelse på side 4 peger på, at fredningssynspunkter skal afvejes over for andre samfundshensyn. Jeg peger på dette, for det er vor opfattelse, at dette med afvejningen faktisk er et nøgleord i denne redegørelse.

Jeg kan i denne sammenhæng blot trække en kort linje til mit indlæg her i tinget den 18. april under energidebatten, hvor jeg netop sluttede med at påpege, at der måtte foretages en afvejning af en række forskellige hensyn, økonomiske og økologiske, erhvervsmæssige og miljømæssige, og hvor vi eksempelvis fra centrum-demokraternes side klart gik ind for oprettelse af atomkraftværker ud fra en argumentation, vi dengang fremlagde, uanset vi er helt klar over, at atomkraftværker i og for sig ikke kan betragtes som værende miljø- eller fredningsvenlige; vi fandt altså, at der var stærkere

[Poul Boeg.]

hensyn, der talte for dem, og at de i denne situation måtte veje tungere.

Dermed har jeg altså fremlagt en række synspunkter og betragtninger vedrørende substansen i dette, men i øvrigt er jo det mest centrale i ministerens redegørelse af mere proceduremæssig karakter; dette spørgsmål om, hvorvidt man eventuelt skulle nedlægge fredningsplanudvalgene og gennemføre en ændret administrativ ordning, specielt i den form at man så overdrog arbejdet til amtsrådene.

Jeg vil for det første gerne udtrykke min påskønnelse af, at ministeren har fremlagt dette i den form, hvori det er sket, nemlig, som det hedder i redegørelsen, til åben debat, at ministeren delagtiggør folketinget i den tvivl, han selv føler om, hvad der vil være den rette løsning, helt på linje med det, som jo er centrum-demokraternes politik, at vi ikke skal have afgørelserne forudiskonteret og mere eller mindre truffet i regeringskontorerne, men skal have dem frem til en åben debat og en meningsbrydning her i tinget.

Det er vel klart, at vi som andre i princippet må være tilhængere af en forenkling og en rationalisering af administrationen, og vi kan derfor godt have en vis sympati, en vis forståelse for denne idé med at overføre arbejdet til amtsrådene. Men heroverfor står på den anden side, at man må være opmærksom på, at sådanne forenklinger ikke gennemføres på bekostning af saglighed, grundighed, garanti for rigtige afgørelser osv. Og hvis vi tager det op til vurdering ud fra den synsvinkel, kan vi ikke frigøre os for endog ret så mange betænkeligheder ved en sådan nedlæggelse og en overførsel til amtsrådene, og jeg skal skitsere de vigtigste af de synspunkter, vi her har.

For det første er amtsrådene jo travlt bebyrdede offentlige instanser, og hvis de nu skal have yderligere opgaver, løber man muligvis en risiko for, at disse ikke får den tidsprioritet, de skulle have.

Dernæst føler vi os heller ikke helt overbevist om, at amtsrådene i alle henseender ville have den fornødne habilitet. Der peges jo netop i noget af det materiale, ministeren har fremlagt, på, at der også ofte vil være andre interesser hos offentlige instanser, og det kan meget vel tænkes, at økonomiske

interesser, en interesse i at gennemføre udstyknings, der fører flere skatteydere til området, kan spille ind. Det er ikke skrivebordsfantasi fra min side; jeg har set nogle efter min opfattelse ret så vederstyggelige projekter gennemført i det smukke nord-sjællandske landskab, hvor jeg mener at vide, at det er synspunkter af den art, der er slået igennem.

Dertil kommer som det næste, at jeg tror, det psykologisk ville være uheldigt at nedlægge disse udvalg. Jeg befrygter, at det, om end med urette, i befolkningen let kunne blive opfattet sådan, at nu var der mindre interesse for fredningssagen, når disse fredningsudvalg skulle nedlægges.

Lidt mere parentetisk har jeg heller ikke kunnet undgå at hæfte mig ved, at man ikke har sådanne udvalg i København og på Frederiksberg; jeg tror, ministeren ved, hvad jeg siger til, når jeg siger, at det måske er noget, der kan føre til, at sporene skrømmer, jfr. den konstruktive debat, ministeren og jeg for nogen tid siden havde her i tinget bl. a. om Vestamagerproblematikken.

Men dertil kommer så ikke mindst, at når man ser på de funktioner, som disse udvalg har, er det, som det nævnes i den særlige redegørelse, vi har fået for fredningsplanudvalgenes beføjelser og arbejdsområde, et stort register af arbejdsopgaver. Jeg skal ikke tage tid med at gå i mange enkeltheder, jeg kan blot bl. a. pege på side 3 og 4, selve indholdsfortegnelsen, der viser, at ikke alene er der mange beføjelser og funktioner efter naturfredningsloven, men jeg har talt op, at der i alt er 15 andre love, der giver disse udvalg særlige beføjelser, og mange af dem er jo vigtige og centrale love: by- og landzonenloven, loven om bygningsfredning, råstofloven og mange andre.

Men holder vi os til naturfredningsproblematikken, hæfter jeg mig særlig ved det, der står på side 7-8 i dette aktstykke, nemlig om hvem der kan rejse fredningssag. Det fremgår heraf, at det kan gøres f. eks. af Naturfredningsforeningen, men af en række tekniske grunde gør den det sjældent. Det kan dernæst gøres af ministeriet, men det er der kun få eksempler på. Det kan for det tredje gøres af kommunalbestyrelser, og vi får at vide, at de gør det kun meget sjældent. Tilbage er der altså som praktisk reali-

[Poul Bøeg.]

tet faktisk netop kun fredningsplanudvalgene, og her står der på side 8 i denne redegørelse, at disse udvalg udgør „en garanti for, at de ideelle og langsigtede interesser, som naturfredningen repræsenterer, får mulighed for at gøre sig gældende ved rejsning af en fredningssag“, og det hedder videre, at „også ved fastlæggelsen af indholdet af fredningen er fredningsplanudvalgenes arbejde væsentligt.“

Det forekommer mig, at ministeren her — og jeg beder ham om ikke at opfatte dette som polemisk, men som udtryk for et forsøg på saglig objektivitet — fremkommer med noget af et hovedargument for, at man absolut bør bevare disse udvalg.

I fortsættelse af dette vil jeg blot gerne pege på, hvad vi på side 21 får at vide om disse udvalgs beføjelser med hensyn til anke, hvor der også peges på betydningen af en ensartet praksis og på, at disse sager gennemføres af sekretariater, der kender sagerne.

Som det sidste punkt i denne forbindelse vil jeg endelig gerne pege på udvalgenes sammensætning, som er nævnt på side 5. Det, der heraf fremgår, er bl. a., at foruden en række folkevalgte medlemmer, ligesom man har det i amtsrådene, er der visse eksperter, herunder en repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening og for Friluftsrådet. Vi ville finde det meget uheldigt, om Danmarks Naturfredningsforening ikke stadig skulle være repræsenteret i dette arbejde. Jeg er helt overbevist om og befrygter, selv om det ikke fra ministerens side er tilsigtet, at der heri meget let kunne lægges en nedvurdering af den meget store og væsentlige indsats, som Naturfredningsforeningen har ydet for fredningssagen. Allerede af denne grund mener vi, det ville være uheldigt at gennemføre en ordning, hvorefter man ikke bevarede udvalgene; det ligger jo også på linje med, hvad andre ordførere har været inde på, jfr. eksempelvis, som det blev nævnt fra socialdemokratisk og radikal side, at disse udvalg har fungeret godt.

Vi kommer altså til den konklusion, at udvalgene bør bevares, men det udelukker naturligvis på ingen måde, at man kan drøfte en række enkeltheder med hensyn til sammensætning, med hensyn til formandskab, med hensyn til funktioner, og at man herunder kan og bør være opmærksom på det ønskelige i i videst mulig udstrækning at undgå dobbeltadministration.

Til slut vil jeg blot gerne takke ministeren for det informative materiale, vi har fået, og udtrykke centrum-demokraternes tilfredshed med den klart positive holdning, der dér er lagt for dagen, og tilsige vor støtte til, at fredningssagen til enhver tid får en positiv behandling her i tinget.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil først sige tak for ministerens redegørelse. Det er udmærket, at vi får den, inden ministeren har besluttet sig til, hvilke forslag han vil lægge frem, således at vi først kan få en mere åben debat her.

Dernæst vil jeg sige, at jeg er enig med hr. Auken i fortolkningen af de sætninger i betænkningen af 25. maj 1973, som i og for sig danner udgangspunkt for denne drøftelse her.

Videre vil jeg sige, at der forekommer at være to opfattelser af planlægning; vi var også lidt inde på det under det tidligere dagsordenspunkt i dag. Der er en teknokratisk opfattelse, hvor man synes at mene, at det mest effektive — og det er det måske også formelt set — kan man nå frem til ved at slå nogle streger, ved at sætte nogle diagrammer op over kommandofordeling og centralisere så meget som muligt. Så er der altså også en anden opfattelse af planlægning, hvor man lægger mere vægt på det folkelige element, hvor man måske ikke kan sikre en så tilsyneladende hurtig og effektiv planlægning som ved den første variant, men hvor man måske alligevel i højere grad opnår det formål, man egentlig havde sat sig, og derved måske alligevel på længere sigt er mere effektiv end ved den første metode, som kunne se effektiv ud udadtil.

[Gert Petersen.]

Når det drejer sig om naturfredning — og jeg skal her afstå fra at holde et større foredrag om, hvor højt SF elsker naturfredningen; det gør vi alle sammen i denne sal, det er fremgået tydeligt af alle taler — så må vi spørge: hvad er formålet med tilrettelægningen af planlægningen, med tilrettelægningen af mekanismen, som skal beskytte naturarealerne og sikre en adgang til rekreative arealer? Formålet må være, at ordningen kan fungere så enkelt som muligt, så billigt som muligt og virkelig sikre denne adgang til naturen, sikre naturarealernes forbliven som naturarealer.

Jeg tror ikke, man opnår det ved at centralisere det hele hos amterne, sådan som det foreslås i det ene alternativ i ministerens redegørelse. Jeg tror heller ikke, man opnår en billigørelse af administrationen. Nyordningen, hvis den blev gennemført, ville netop være sådan én, som så billigere ud på papiret; det ville se enklere ud på papiret, at man ophævede fredningsplanudvalgene og flyttede det hele over i amterne, de er der jo i forvejen. Men sagen er jo, at fredningsplanudvalgene er en ganske billig administration, og jeg er helt overbevist om, at hvis man flytter det over til amterne, skal man udvide, og så vil man komme til at udvide ud over det niveau, som vi kendte fra fredningsplanudvalgene — helt bortset fra, at der jo også ifølge ministeren vil være tale om en styrkelse af den centrale fredningsplanlægning — og så skal der altså også være tale om en personeludvidelse dér.

Et andet problem er spørgsmålet om den bedst mulige koordinering mellem beslutningerne, og dér er det rigtigt, at der har været store vanskeligheder tidligere, hvor flere ministerier var blandet ind i sagen. Det kan ikke helt undgås, det kan ikke undgås i ret mange tilfælde, når det drejer sig om planlægning, men vi er dog kommet et skridt frem ved skabelsen af miljøministeriet og ved, at miljøministeren har taget en række beføjelser ind under sit område. Jeg mener ikke, at der af disse grunde er behov for en omlægning.

Men så kommer vi til det, som jeg synes er det afgørende, og jeg vil godt citere fra ministerens redegørelse. Ministeren siger:

„Det bør ligge fast, at beskyttelsen af naturværdierne — som et af de væsentligste

formål med frednings- og planlægningslovgivningen — ikke må svækkes. Afvejningen mellem en konkret udnyttelse af landskabet til by- og industriformål eller råstofindvinding over for en beskyttelse til de mindre håndgribelige rekreative og videnskabelige formål eller en fortsat landbrugsudnyttelse kan imidlertid være vanskelig. Man må derfor søge at sikre, at fredningssynspunkterne kan komme til at indgå i beslutningsprocessen på en sådan måde, at der er mulighed for at foretage en afvejning af disse mod andre samfundshensyn.“

Det synes jeg er en meget rigtig måde at stille det op på. Her er det, jeg føler mig meget betænkelig, hvis man ligesom forener fredningssynspunkterne, hensynet til de mindre håndgribelige formål, i samme organ som dér, hvor man placerer hensynet til de andre synspunkter, de være sig af kommerciel eller industriel natur. Jeg er bange for, at hvis det er samme organ, der skal afveje disse to ofte meget modsatte hovedsynspunkter, vil det, med det pres, der er på for at industrialisere, for at skabe nye arbejdspladser osv., være fredningssynspunkterne, der bliver bet.

Derfor tror jeg, at netop i en sag som denne er fredningssynspunkterne, fredningsinteresserne, bedst tilgodeset i en afvejning, hvis de repræsenteres af selvstændige organer, hvor der ydermere, som tilfældet er i dag, er en direkte folkelig indflydelse.

Af disse grunde når jeg frem til, at den bedste planlægning, når det drejer sig om fredning, føres igennem fredningsplanudvalgene, altså gennem den ordning, vi har nu. Udvalgene må naturligvis integreres og er integreret i den eksisterende samlede planlægning, men jeg tror, det vil være vældigt praktisk og klogt af hensyn til fredningsinteresserne at opretholde fredningsplanudvalgene som selvstændige organer.

Det er det resultat, som vi er kommet frem til efter at have overvejet disse spørgsmål frem og tilbage. Jeg erkender, de er komplicerede, det kan være vanskeligt at finde frem til en rigtig løsning, men jeg tror altså, at med det klima, der eksisterer i vores samfund, et samfund, der jo er meget indstillet på industriel vækst osv., vil det være meget klogt at bevare de organer, som skal beskytte naturen, skal sikre mulighederne for rekreative områder, bevare dem

[Gert Petersen.]

som selvstændige organer og ikke inkludere dem i amtsrådene.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren og til ministeriet for redegørelsen over, hvor vi lov- og administrationsmæssigt står; det er gjort ganske anskueligt med så komplicerede ting, som der her er tale om.

Men tilbage står bl. a. to ting. Her som ved anden lovgivning er lovenes tekst kun den ene side; den anden er, hvordan og i hvis interesse der administreres ikke blot med hensyn til bevillinger — det gælder også i høj grad for det — men overhovedet om de gode hensigter omsættes i praksis.

Dernæst: det er udmærket at gøre op, hvor vi står, men også hvor vi bevæger os hen. Hvad vil man i vor tid, hvor alt bevæger sig med hidtil uset hast teknisk og samfundsmæssigt? I måneder og år sker der mere dybtgående indgreb, end der tidligere skete i årtier. F. eks. tales der og har været talt meget om elmaster i forbindelse med Hjerl Hede og Læsø, men på 10 år er det beregnet, at antallet af primære elmaster fordobles. Hvad kan gravkøer m. m. ikke ødelægge også af landskabelige værdier, som ikke kan genoprettes? Hvad med ødelæggelse og forurening af vandløb og åer, hvad med byernes og det moderne tempos behov for udvidet rekreation? Derfor er det nødvendigt, at vi ser fremad, derfor kan loven ikke indskrænkes til hovedsagelig at være en rammelov. Det må være muligt hurtigere at gribe ind.

Man stiller forslag eller fremsætter tanker, men de bliver hovedsagelig fremsat i spørgeform og væsentligst om fredningsudvalgenes fremtidige status. Jeg vil ikke sige, at der ikke er sket noget, men det er ikke nok og langt fra altid på den rigtige måde. Vi nærmer os år 2000, men stadig ser man, at folk, der tænker ud fra middelalderlige synspunkter, får lov til at skalte og valte med naturen, med de af naturen skabte landskabelige værdier. Lad mig minde om Møn med dens klint eller sommerhusdstykningen, især efter vort medlemskab af EF. Som første verdenskrig frembragte sine gullaschbaroner og anden verdenskrig sine værnemagere, har EF frembragt sin særlige type af EF-spekulanter.

I den forbindelse nævnes i redegørelsen de beløb, som staten har erhvervet ejendomme for, men man skal også tage i betragtning, at staten har måttet købe urimelig dyrt arealer, der, da det gjaldt beskatning, var såre lidt værd. Men nu skal de altså erstattes med urimeligt store summer.

Som på andre områder med hensyn til samfundsmæssig planlægning: den er ikke mulig, uden at der bliver grebet ind mod spekulationen, og i sidste instans vil det være nødvendigt med en nationalisering.

Der er med rette talt imod reklamerne; reglerne burde håndhæves og burde kunne håndhæves meget strengere; tænk f. eks. på de usmagelige amerikaniserede reklamer på vore tankstationer.

Så er der endvidere en slags skiltning, der ikke hører hjemme i et demokratisk samfund, det er skiltene med „Privat“ og „Adgang forbudt“. Det behøver ikke at være et spørgsmål om privateje; man ser i Sverige, at det kan klares, men ikke uden denne form for håndhævnning.

Når der tales om den skade, som offentlighedens færden på privat område kan gøre, er det vores bestemte indtryk, at vore mennesker som helhed er meget bevidste og viser forståelse i så henseende. Det er ikke dem, men netop visse private, der mangler denne forståelse og kun handler ud fra primitive profitinteresser, således som vi f. eks. har set det på Møn.

Med hensyn til offentligheden gælder det i øvrigt her som på andre områder, at det stimulerer ikke forståelsen, hvis man ser, at bare der er penge nok, så er det også lettere at skaffe sig dispensationer.

Vi er enige i, at man skal forhindre, at der sker dobbeltadministration på disse områder, og sikre, at det undgås. I øvrigt mener vi — det vil jeg gerne sluttelig sige — at det også på dette område er vigtigt, at befolkningen i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet, således som det siges i formålsparagraffen til det forslag til lov om kommuneplanlægning, som netop er behandlet.

Poul Westergaard (DR):

Også jeg vil gerne takke miljøministeren for hans redegørelse om regeringens overvejelser med hensyn til fredningsplanlægningen.

[Poul Westergaard.]

Ganske særlig vil jeg takke ministeren for gentagne understregninger af, at det, det gælder om, er at bevare og udbygge beskyttelsen af naturværdierne til gavn for de lokale samfund og for landet som helhed og at videregive disse værdier til de kommende generationer.

I den målsætning er retsforbundet helt enig. Vi plejer at sige det på den måde, at det er statens opgave at sikre naturområder og kulturværdier af betydning for eftertiden og at sikre befolkningens adgang til disse værdier.

Men hermed har vi altså også sagt, at naturværdierne er hele befolkningens, ikke kun den tilfældige lodsejers eller et lokalt områdes, men hele befolkningens og også de kommende generationers, og at det er dette tings opgave at sikre disse værdier og sørge for, at hele befolkningen nu og i fremtiden kan drage nytte af dem.

Jeg er helt overbevist om, at netop vores samfunds hastige udvikling gør det påkrævet, at vi sætter en fed streg under den fælles ret til naturværdierne. På den ene side har motoriseringen øget befolkningens muligheder for at komme ud og komme vidt omkring og drage nytte af naturværdierne, og på den anden side er befolkningens behov herfor øget med det moderne industrisamfunds befolkningskoncentrationer og langt mere stressende arbejdsvilkår.

Vi må altså som en politisk realitet notere os en helt legal og en helt forståelig voksende interesse for landskabsbeskyttelsen overalt i vores land, og samtidig må vi erkende de trusler imod naturværdierne og imod de rekreative værdier, som det moderne samfund naturligvis også fører med sig.

Jeg synes ikke, der er nogen grund til i den debat at skjule den interesseremodstilling, som der indlysende er og må være mellem på den ene side befolkningens og vore efterkommeres soleklare ret til naturværdierne og på den anden side snævre lodsejerinteresser, erhvervsinteresser og lokale områders særlige interesser i en mere intensiv udnyttelse eller i en udvikling, som rent øjeblikkeligt kan skæppe i kassen, enten det altså er i den private lodsejers kasse, i virksomhedens kasse eller i kommunekassen.

Der er eksempler nok på denne interesse-

konflikt. Lad mig bare nævne som noget helt grelt og noget, der er aktuelt, den næsten mafialignende pression, som f. eks. Dansk Sportsfisker Forbund for nylig blev udsat for fra landbrugsorganisationers side på grund af forbundets ihærdige indsats i miljøbeskyttelsens tjeneste.

Jeg kan da også lidt længere tilbage nævne skandaleprojektet i Skjern Å-dalen, hvor Hedeselskabet for skatteydernes midler også varetog de økonomiske særinteresser imod de almene interesser i at beskytte naturværdierne. De skader, der på den måde én gang er sket, står jo næsten ikke til at rette op igen.

Jeg kunne nævne masser af andre eksempler på denne konflikt, men det, der er det væsentlige her i debatten, er at få understreget det politiske ansvar for, at de almene interesser også bliver rimeligt tilgodeset, at vi bevarer og udbygger beskyttelsen af naturværdierne til gavn for det lokale samfund og for landet som helhed, og at vi kan videregive disse værdier til de kommende generationer, som miljøministeren helt rigtigt siger det i sin redegørelse.

Men det, der så i øvrigt er det centrale i ministerens redegørelse, er spørgsmålet om, hvorvidt fredningsplanudvalgene skal sløjfes og deres beføjelser overføres til amtsrådene. Lad mig sige med det samme: vi har drøftet det, og det er vores opfattelse, at det er en dårlig idé, som vi ikke i hvert fald på det foreliggende grundlag vil kunne medvirke til at søge realiseret.

Hvordan tanken herom kom ind i betænkningen fra folketingets udvalg angående fysisk planlægning i maj 1973 har vi ingen forudsætninger for at vide, men jeg kan nu forstå af debatten, at det i hvert fald ikke for alle de dengang deltagende partier var ment så kontant, og det er jeg i og for sig glad for.

Men vi ved bl. a. fra miljøministeriets udmærkede redegørelse for fredningsplanudvalgenes beføjelser og arbejdsområde, som vi også synes der er grund til at takke for, at disse udvalg har en lang række meget betydningsfulde opgaver, først og fremmest naturligvis i henhold til naturfredningsloven, men så sandelig også i henhold til by- og landzoneloven, skovloven, sandflugtsloven, landbrugsloven, miljøloven, vandløbsloven osv.

[Paul Westergaard.]

Ikke mindst i debatten forud for Danmarks beslutning om at indtræde i EF spillede disse miljøsyn en rolle, og da blev der lovet en stramning af naturfredningsloven for at neddæmpe de gemytter, som var særlig bekymrede på det område. netop fredningsplanudvalgenes udvidede virksomhed og øgede opgaver var en af de væsentlige garantier, som politikerne stillede befolkningen i udsigt, og som de altså også gennemførte med lovændringen for naturfredningslovens vedkommende. Men så kan man da heller ikke nu, så kort tid efter, se bort fra de garantier, man dengang udstedte, og begynde at øve en eller anden form for attentat imod dem.

Jeg vil gerne særlig fremhæve fredningsplanudvalgenes ankeret over for kommunalbestyrelsernes beslutninger ifølge miljølovens § 74 som noget ganske centralt i denne lovgivning, som man ikke bare kan slette med et pennestrøg, og det var forhåbentlig ikke det, regeringen skulle bruge udskydelsen af miljølovens ikrafttræden til 1. oktober til at få gennemført.

Man kan altid diskutere, hvilken organisationsmodel der er den bedste til at løse opgaverne, men fredningsplanudvalgene, som vi har dem, udmærker sig netop ved, at de er sammensat af et flertal af folkevalgte, kommunalt og amtskommunalt udpegede, repræsentanter og hertil repræsentanter for de naturvidenskabelige fagområder, for landbruget, for Danmarks Naturfredningsforening og for Friluftsrådet. Her er altså tilgodeset både de lokalpolitiske hensyn, de erhvervsfaglige hensyn og de tværpolitiske, tværgående, videnskabelige og alment folkelige interesser, i og for sig i en smukt afbalanceret helhed. Og så har vi fredningsplanudvalgenes sekretariater, hvor vi — det vil jeg gerne sige — hos et overraskende lille personale i betragtning af de meget omfattende opgaver har samlet en betydelig erfaring, en betydelig ekspertise, som ikke blot fredningsplanudvalgene, men også fredningsnævnet, overfredningsnævnet, Danmarks Naturfredningsforening og de kommunale og regionale planlægningsmyndigheder nyder godt af på forskellig måde.

Ikke mindst fredningssager, ved vi alle, kan det være forbundet med store praktiske og økonomiske problemer at gennemføre, også

problemer, som tit giver anledning til en meget engageret lokal debat. Jeg er bange for, at man ikke vil kunne magte opgaven med at tilgodese de langsigtede bevaringsinteresser, hvis man ikke råder over sagkyndige organer, der som fredningsplanudvalgene kan gå på tværs af de mere lokale økonomisk-politiske afgørelser på en forholdsvis uafhængig facon. Derfor kan jeg ganske enkelt ikke forestille mig, at amtsrådene på en for hele landets befolkning betryggende måde skulle kunne varetage disse fredningsopgaver.

Jeg tror i øvrigt heller ikke, at der vil være voldsom megen realitet i snakken om en administrativ forenkling ved at overføre fredningsplanudvalgenes opgaver til amtsrådene. For det første skal vel udvalgenes sekretariater på en eller anden måde følge med, og dernæst har ministeren — det er også allerede fremhævet — i sin redegørelse sagt, at det i hvert fald er en forudsætning; at de centrale fredningsmyndigheder udbygges væsentligt. Ministeren siger ikke og kan naturligvis ikke nu sige, hvad det nærmere betyder i administrationsomkostninger, og ministeren siger heller ikke, hvordan de centrale myndigheder skal kunne løse opgaverne uden den relativt uafhængige lokale sagkundskab, som fredningsplanudvalgene og deres sekretariater i dag repræsenterer.

Ministeren siger i sin redegørelse, at han for nylig har haft foreløbige drøftelser med en række institutioner og foreninger om sagen. Jeg går ud fra, at det bl. a. drejer sig om overfredningsnævnet, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Naturfredningsrådet, og hvad de ellers hedder. Ministeren siger ikke, hvilket svar han fik fra disse institutioner og foreninger på denne tanke, men det vil jeg da gerne høre lidt mere om.

Sådan som tingene nu har udviklet sig i vores samfund med et stærkt voksende økonomisk pres på vores jord, på de rekreative områder og på vores resterende naturværdier, så er tiden bestemt ikke til at tage lettere på de almene befolkningsmæssige interesser, tværtimod. Det er heller ikke tiden til at gøre det til primært lokale anliggender. Bevarelsen af Danmarks naturværdier er et nationalt anliggende, og det er det høje tings ansvar.

Juul-Madsen (KF):

Når jeg tager ordet ved denne lejlighed, er det for at komme med nogle personlige bemærkninger vedrørende den sag, vi drøfter i dag. Det er jo en redegørelse afgivet af miljøministeren vedrørende fredningsplanudvalgenes skæbne fremover, og jeg må sige, at når vi ser bort fra den kommunistiske repræsentant, hr. Freddy Madsen, så har vi hidtil haft en sober og fornuftig debat omkring disse ting.

Det er slået fast fra mange sider, at der i folketinget i al almindelighed er stor tillid til det arbejde, der udføres i fredningsplanudvalgene.

Jeg vil gerne have lov til at sige, at min baggrund for at udtale mig er, at jeg i en længere årrække har haft den fornøjelse at være medlem af overfredningsnævnet. Overfredningsnævnet er som bekendt den instans, der skal træffe afgørende beslutninger i en lang, lang række af fredningssager. Jeg har i forbindelse både med det, vi kalder arbejdet i marken, og i forbindelse med de beslutninger, der skal træffes, gjort den erfaring, at fredningsplanudvalgene med deres ekspertise, deres sagkundskab og deres meget stærke lokale tilknytning er organer, der såvel for fredningsnævnene, der kommer med de foreløbige kendelser, som for overfredningsnævnet, der afsiger de endelige kendelser, er uundværlige instrumenter, såfremt arbejdet skal udføres på en sober og fornuftig måde.

Jeg må også sige, at når jeg læser ministerens redegørelse, så finder jeg egentlig i den — og det skal ministeren ikke have utak for — flere argumenter for at bevare fredningsplanudvalgene end for at afskaffe dem. Jeg er egentlig derfor forbavset, når ministeren overhovedet vil hælde sit hoved — han kunne jo holde det rankt og se fremefter som den friske gut, han er — til den side, at fredningsplanudvalgene skal afskaffes. Jeg finder egentlig ikke, at der i ministerens egen redegørelse er argumentation herfor.

Jeg vil også gerne have lov til at sige, at der efter min opfattelse ikke er fem flade øre at spare ved at afskaffe fredningsplanudvalgene. Det fremgår af ministerens redegørelse, og det er sagligt rigtigt, at det så bliver nødvendigt at styrke de centrale organer af hensyn til koordination af planlægning og ministeriets afgørelser. Der er for mig heller

ingen tvivl om, at det bliver nødvendigt for amterne, hvis de skal overtage disse opgaver, at styrke sig selv ved at antage de folk, der i dag er beskæftiget i fredningsplanudvalgene. Men disse får ikke den samme frie stilling, som de har i dag.

Jeg mener, det er værdifuldt, at fredningsplanudvalgene med deres stærke islet af folkevalgte, ja, flertal af folkevalgte, som uafhængige, men lokale organer i stærk tilknytning til amtsrådene er vejledende, koordinerende og planlæggende myndigheder i forbindelse med, at de også er en myndighed, der rejser fredningssager og lignende ting.

Dertil kommer, at fredningsplanudvalgene på et utal af områder, som det er nævnt — ja, det skulle endog beskrives i et hæfte på over 30 sider — udfører et arbejde, der på alle måder er værdifuldt. Dermed være ikke sagt, at man ikke for at undgå dobbeltadministration skal foretage ændringer, men her skal jeg, da min taletid som menigt medlem er udløbet, blot henviser til afsnittet i hr. Auken's tale om de ting, som man kunne tænke sig at man kunne regulere, så man undgår dobbeltadministration og skaber den fornødne forenkling også på dette område. Man kunne i øvrigt også citere et afsnit fra amtsrådenes eget blad, idet overfredningsnævnets formand, kontorchef Garde, har opridset, på hvilke områder man med bevarelse af det arbejde, der udføres af fredningsplanudvalgene, kan forenkle netop for at undgå dobbeltadministration.

Mit arbejde gennem mange år med fredningssager tilsiger mig altså, at det vil være værdifuldt at bevare de fredningsplanudvalg, som vi i dag har.

Miljøministeren (Holger Hansen):

Jeg skal tilstræbe at gøre mit indlæg så kort, at ingen skal føle, at vi trækker tiden unødigt ud efter denne lange forhandling, men jeg føler alligevel, at jeg er nødt til at gøre et par bemærkninger til nogle af ordførerne.

Må jeg først sige til hr. Auken og hr. Gert Petersen, at jeg fornemmede, at man ligesom var lidt utryk ved den betænkning, der blev afgivet den 25. maj i fjor. Jeg har naturligvis gennemlæst denne betænkning en gang ekstra også før denne forhandling, som jeg gjorde det i vinter, da jeg besluttede

[Miljøministeren.]

ikke at ville efterkomme den opfordring, som udvalget dengang rettede til mig om at fremsætte lovforslag om en forenkling af dette, men nøjes med, om jeg så må sige, at give en redegørelse til folketinget.

Jeg er nok lidt forundret over, at hr. Auken og hr. Gert Petersen nu, så vidt jeg kunne fornemme det, ligesom har den modsatte opfattelse af den, man gav udtryk for i betænkningen. Hr. Auken brugte ganske lang tid på at forklare denne ændring i opfattelsen, sådan tror jeg, det forlød, og det skal jeg ikke træde dybere i, udover at jeg måtte uddrage af hr. Aukens indlæg, at man godt ville diskutere tingene, når regionplanerne lå på bordet, ud fra forudsætningen om amtsrådene, men ikke før, og at man i øvrigt godt ville diskutere de opgaver, der i øjeblikket lå hos fredningsplanudvalgene. Det samme har været tilfældet med en række af de andre ordførere, for så vidt angår dette sidste punkt, at vi gerne kunne give os til at diskutere beføjelserne, men jeg tror nok at have talt rigtigt, når jeg siger, at de fleste af ordførerne gav udtryk for, at man i og for sig fandt, at fredningsplanudvalgene arbejdede godt og rimeligt, og at tiden ikke nu var til at ønske nogen ændring på dette område. Det er klart, at jeg vil have lejlighed til at vurdere denne debat og vurdere tingene i sommerens løb, inden beslutning tages om, hvilke lovgivningsinitiativer der skal komme på dette område, men jeg føler til gengæld også at måtte give den radikale ordfører, hr. Svend Haugaard, den konservative ordfører, hr. H. C. Toft og andre ret i, der at i øjeblikket er nogle overlapninger i administrationen på disse områder, som vi bør have vores opmærksomhed henvendt på.

Hvordan disse ting skal klares, må vi overveje. Når der er givet en redegørelse og ikke fremsat forslag, er det jo, som hr. H. C. Toft sagde, fordi ministeren er mere usikker nu end i fjor. Det er jeg måske også på baggrund af, at vi har arbejdet med en planlægningslovgivning, som på mange områder strejfer de samme sager og ligesom skaber nogle nye forudsætninger.

Vi arbejder i øjeblikket med forberedelserne til region- og landsplanlægningsloven, som naturligvis også griber ind i dette område. Derfor kommer det mig sådan set meget til-

pas, at vi har denne drøftelse nu, for så har vi nogle måneder til at overveje, hvorvidt lovgivningsinitiativer skal tages på dette område.

Jeg synes, hr. Svend Haugaard fremkom med nogle meget spændende og interessante tanker om en samlet debat om hele vores planlægning, hvad det var, vi ønskede med den. Altså en mere målrettet debat måske end den, vi har haft i dag, som først og fremmest har været konkretiseret på to enkelte områder, som vel har en sammenhæng, men alligevel har kørt hver for sig. Jeg synes, det var vel værd at overveje i folketinget, om vi til efteråret burde have en debat, som ligesom havde et bredere sigte, og som måske knap så meget gik i detaljer. Det vil jeg naturligvis overlade til partierne at finde ud af, men jeg er for mit vedkommende selvfølgelig rede og synes, at det kunne være vældig spændende.

Hr. Svend Haugaard sagde — det vil jeg godt trække frem — noget i retning af, at vi i vores planlægningslovgivning har givet forskellige myndigheder hver sit at passe og dermed skabt et vist modsætningsforhold. Det var ud fra den betragtning — det vil jeg også gerne sige til hr. Juul-Madsen, at jeg, da jeg afgav redegørelsen, hældede til dette, at det nok var en amtskommunal opgave, vi her stod med, idet jeg føler, at vi i vores system indtil nu på dette område som på andre har været tilbøjelig til netop at sektoropdele og sige: i virkeligheden er det ikke rigtig dit ansvar, for der sidder nogle andre og passer på dig. Hvis du skulle træde lidt ved siden af, så kommer der en ambulance farende. Vi kender det fra andre steder i planlægningslovgivningen. Kommunerne er meget tit tilbøjelige til, efter hvor man nu ligger i landet, at tage det lidt mindre nøje måske med et enkelt afslag hist eller en enkelt tilladelse her, for der kommer altid en anden myndighed og rykker til undsætning og ligesom vejer op, såfremt man måske ikke rigtig har gjort sig anstrengelser nok for at afveje hensynene og nå til den rigtige beslutning. Der er nok også eksempler på, at man har sagt: det er i grunden en lidt ubehagelig opgave, vi her er stillet over for, lad os skøjte lidt af og så lade dem i næste instans klare den, det være sig amtsråd, fredningsplanudvalg eller byudviklingsudvalg. Vi kender alle den slags sa-

[Miljøministeren.]

ger. Min holdning har altså været og er, at det er hensigtsmæssigt, at de mennesker, som skal træffe beslutninger, også føler ansvaret for beslutningernes vægt. Her vender jeg tilbage til hr. Svend Haugaards argumentation at vi ligesom har forsøgt at dele. Det mener jeg ikke er hensigtsmæssigt, og det er baggrunden for mine udtalelser i redegørelsen om, at jeg nok hældede mest til tankegangen om, at amtsrådene burde leve op til dette ansvar på en anden måde, end de hidtil har gjort.

Hr. Gert Petersen gjorde en bemærkning om, at fredningsplanudvalgene og deres arbejde var integreret i den samlede planlægning. Det mener jeg med de ting, jeg sagde for et øjeblik siden, at have modbevist. Det er netop det, der ikke har været tilfældet, og det er det, vi skal forsøge på at lave bedre i fremtiden.

Til hr. Poul Westergaard blot to bemærkninger. Jeg er ked af, at hr. Poul Westergaard benytter lejligheden ved en behandling af en redegørelse til ligesom at skyde mig eller regeringen i skoene, at vi har ønsket at udsætte miljøloven til 1. oktober af hensyn til en ankebeføjelse til fredningsplanudvalgene. Det turde da vist være en mærkelig fremstilling. Hvis det havde været tilfældet, havde jeg formentlig i dag fremsat et lovforslag, som kunne have løst dette problem, ellers har det ingen relevans. Jeg synes ikke, det er en rimelig måde at fremføre argumenter på.

I øvrigt synes jeg også nok, at argumentet om EF-forliget i sin tid mellem de 5 partier om beskyttelsen af naturværdierne, argumentet om, at man nu stod her og skulle slette nogle garantier, er ganske forfjelt, idet det er min opfattelse, at samtlige partier her i salen har givet udtryk for en enighed i målsætningen. Det, vi har debatteret i eftermiddag i de sidste par timer, har været, hvordan laver vi en hensigtsmæssig struktur for at kunne imødekomme de ønsker, vi har, og for at kunne sikre, at der netop ikke sker noget, vi ikke ønsker skal ske.

Jeg føler lidt — det er også en bemærkning til hr. Poul Westergaard — at det er at gøre sagen en dårlig tjeneste, når man ligesom gør en dyd af at trække modsætningerne op imellem på den ene side frednings-

hensyn og på den anden side almindelige planlægningshensyn, så relevante de end måtte være, i kommuner og amter. Jeg synes, det er lidt urimeligt at trække modsætninger frem, som hr. Poul Westergaard gjorde det, imellem almindelige privatøkonomiske interesser og fredningshensyn, almindelig ressourceudnyttelse og fredningshensyn.

Jeg kan da godt røbe, at jeg også en gang imellem føler det lidt barsk, når jeg ser, at man graver grus på steder, hvor det var kønnet, hvis bakkerne blev ved med at være runde. Men vi har jo også alle et ønske om, at samfundet skal kunne fungere, at veje skal kunne bygges, og det skal vi nu engang bruge grus til. Når jeg ser, at man graver grus nede i Mogenstrup Ås, når jeg kører til toget i Næstved om morgenen, føler jeg i virkeligheden, at det ikke er særlig behageligt. På den anden side skal samfundet jo udvikle sig, vi kan ikke sætte tingene i stå, vi kan ikke pludselig sige, at nu vil vi ingenting gøre. Det har jo sin pris. Jeg tror, det var hr. Poul Boeg, der sagde, at vi skal afveje tingene over for hinanden. Det er naturligvis det, vi skal.

Jeg har været glad for at lytte til denne debat om et stort og vigtigt område, og jeg er også glad for, at der er tid til i en offentlig debat at kunne drøfte disse ting, inden beslutning bliver truffet om, hvilke initiativer der skal fremlægges som lovforslag i tinget, for at vi kan tage de hensyn, vi gerne vil tage, og samtidig sikre en fornuftig og hensigtsmæssig administration.

Poul Westergaard (DR):

Jeg skal gøre det kort. Det var naturligvis ikke min hensigt at skyde ministeren noget i skoene, og jeg er tilfreds med ministerens konstatering af, at de overvejelser, som jeg i min hjerne havde fundet kunne have ligget, ikke har ligget. Så er det godt.

Men så siger ministeren, at EF-argumentet er forfjelt. Jeg mødte ikke ministeren i kampagnen forud for folkeafstemningen om EF, men jeg mødte mange, mange andre, og jeg har gang på gang deltaget i debatter om disse miljøproblemer, disse bevaringsproblemer, hvor man mente, at der i virkeligheden var tale om en ganske betydelig risiko. Jeg husker også ganske tydeligt de løfter, der blev givet om, hvordan man skulle afværge

[Poul Westergaard.]

den risiko, som man i og for sig erkendte, og jeg har også forstået, at den skærpelse af naturfredningsloven, der skete umiddelbart før, havde med dette at gøre. Derfor synes jeg ikke, jeg kan være enig med ministeren i, at mit argument på det punkt er forfejlet. Jeg ved, at det blev brugt, og jeg er naturligvis opmærksom på, om det nu ikke længer skal gælde. Men jeg vil da i øvrigt også meget hellere henholde mig til ministerens egen forsikring om, at vi skal være enige om at bevare naturværdierne. Det er det, det drejer sig om.

Så synes ministeren heller ikke, det er rimeligt, at jeg drager modsætninger frem. Det gjorde jeg, og jeg gjorde det, fordi jeg mener ikke, man kan føre denne debat og nå til nogle fornuftige resultater, hvis man skjuler de interessemodsatninger, der selvfølgelig er. Det betyder ikke, at jeg dermed har taget ensidig stilling. Det er fuldstændig rigtigt, at udviklingen ikke skal sættes i stå, og at der er tale om at afveje hensyn. Det er jeg naturligvis enig med ministeren i, men jeg tror ikke, det tjener noget fornuftigt formål at skjule, hvori modsætningerne og interessekonflikterne består, hvis vi skal trænge igennem med en fornuftig afvejning.

Miljøministeren (Holger Hansen):

Kun en bemærkning til dette med EF-argumentet. Der er i denne redegørelse ikke lagt op til nogen lempelse, eller skal vi sige svækkelse, af fredningsplanlægningen eller fredningshensynene i Danmark. Det synes jeg jeg har forsøgt at understrege meget tydeligt. Jeg mener ikke, at et spørgsmål om fredningsplanudvalgenes beføjelser eller eventuelle stilling i det hele taget har noget som helst med dette at gøre. Det, vi har talt om i dag, har først og fremmest været

spørgsmålet om at finde den mest fornuftige administration.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om tilskud til Grønlands landsråd og de grønlandske kommuner m. v., forslag til lov om ophævelse af lov om børnetilskud i Grønland og forslag til lov for Grønland om en kommunal anlægsfond har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i overmorgen, fredag den 24. maj, kl. 11 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om regler for organisationers og foreningers bidrag til politisk virksomhed [af Ib Christensen m. fl.].

2) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om handelssamkvem med Namibia [af Kristine Heltberg m. fl.].

3) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af loven om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner [af Ingolf Knudsen m. fl.].

Mødet hævet kl. 17.26.